

daardoor bereiken en, zal daardoor ook zeker bereiken een heil (al weet ik niet welk), dat ver te boven gaat, wat wij door eigenmachtig ingrijpen meenden tot stand te brengen.

Buigen voor Gods wet is niet alleen roeping, maar is ook altijd (hoe wonderlijk het schijnt) het beste, het voordeelste.

Als dienaren des Woords hebben wij zeker de roeping ook deze dingen te betrekken in onze ambtelijke bearbeiding van de gemeente.

Wij hebben er zeer zeker over te spreken bij onze wetsprediking; wij hebben er over te spreken met de familieleden van de lijdens, die voor een dergelijk ingrijpen in aanmerking zouden kunnen schijnen te komen; wij mogen niet schromen, als daartoe aanleiding is, hierover te spreken met den dokter, voorzichtig, onomwonden, beslist. Het moeilijkst wordt het, wanneer een verhaast sterven heeft plaats gevonden; wij weten dat, en tegelijk zien wij, dat de familie blijde daarover spreekt en zelfs den dokter dankbaar is, dat hij door zijn zorg de laatste uren van den patiënt zoo gemakkelijk heeft gemaakt.

En toch, neen, dan mogen wij niet mee doen met die dankbaarheid en blijdschap.

Hoe wij dan hebben op te treden zal van de omstandigheden afhangen. Grootte wijsheid en tact is hier vereischt. Maar in elk geval mogen wij ons door onze houding nooit deelachtig maken aan het kwaad dat daar is geschied. Den dokter zullen wij in elk geval onze afkeuring moeten laten blijken. Hoe wij tegen de familie hebben op te treden, hangt af van de houding, die zij hebben aangenomen.

Hebben zij willens en wetens met den dokter meegedaan, dan zal ook het vermanend woord hun niet mogen worden onthouden.

Heeft de familie er niet van geweten, en bevroedt zij na het sterven niet wat er is gebeurd, dan kan m.i. zwijgen en een zich onthouden van instemming met hun blijdschap over zulk zacht sterven voldoende zijn.

Voor hen ligt er immers in wat er gebeurd is geen zonde.

De zonde is voor den medicus; en het lijkt mij niet noodig hun gemoed te verontrusten door hen te doen weten, wat zij niet bevroeden. Tenslotte is het immers zoo, dat God ook door de zonde van den geneesheer Zijn Raad uitvoert en zoo komt voor ons (als wij de dingen van achteren bezien) dat zachte sterven te staan in het licht van Gods Vaderlijke Voorzienigheid.

Zoo zien het de familieleden; en het lijkt mij niet noodig voor hun oog, wat er gebeurd is, uit dat licht te trekken, door hun te openbaren de rol, die menschelijke verkeerdheid hierin heeft gespeeld.

Zoo schijnt het mij. Heeft iemand hierover een andere gedachte, gaarne zal ik die vernemen, en indien zij mij beter voorkomt, daarvoor (dat be loof ik) de mijne prijs geven.

D. v. D.

LITERATUUR EN KUNST

„Bartje”.

Velen uwer zullen „Bartje” al kennen: het boek, en dus den jongen zelf.

Dit dus is een hulde aan Anne de Vries, die zoo maar, plompverloren, met dat vieze kereltje en z'n armetierige familie van de Drentsche heil komt binnenstappen in onze natuurlijk zeer nette en fatsoenlijke Gereformeerde gezinnen, en die dan ook nog weet te maken dat we hem en z'n gênant gezelschap niet onmiddellijk buiten de deur zetten.

Bartje is een slimme, gultige rakker.

En Anne de Vries?

Ongetwijfeld heeft hij aan dit boek gewerkt met kunstenaars ernst... en die is gewoonlijk bijna tragisch.

Maar artsen h u m o r kan hem toch onmogelijk vreemd zijn, evenmin een zekere verrassende rechtuitheid, waardoor hij sommige nette menschen zou doen blozen... als ze 'niet zoo grappig vonden, dat ongeganeerde boerenarbeid staaltje.

Anne de Vries kent z'n Pappenheimers, de groote en de kleine; hij heeft oogen, waarmee hij ziet, en ooren waarmee hij hoort, en blijkbaar heeft hij ook een hart.

Wat moet je daarmee doen?

„Maak van je hart geen moordkuil”, zegt het spreekwoord.

„Zoek andere harten”, voegt de kunstenaar er bij. En dan gaat hij de wereld in, met of zonder pen, vanwege die beroemde roeping, u weet wel, en dan maakt hij veroveringen. Dan behaalt hij literaire overwinningen, en, als hij uit geloof leeft en schrijft, Christelijke overwinningen... op zich zelf en zijn naasten, d.w.z. op ons, die „Bartje” en Anne de Vries tegenkomen, méér: ontmoeten, in ons leven.

...

Tegenover kunstenaars is heel het recensenten-bedrijf eigenlijk een zielig gedoe; op z'n allerbest is het 't plaatsen van wat artistieke handwijzer-tjes, en het smaakvol opstellen van gemeenlijk overbodige gebruiksaanwijzingen.

grond zijn op den Bijbel. Daartoe moeten we ons echter weer geheel en al verlaten op den Bijbel alleen²⁸⁾, we moeten den Bijbel weer durven aanvaarden, zóó als hij daar voor ons ligt, vrij van dogmatische omhulselen. Afgezien nu hiervan, dat wie zegt, zijn beschouwing vrij te houden van dogmatische omhulselen, er zelf altijd een, alleen maar andere, evengoed dogmatische beschouwing op na houdt, moeten we toch ook wel even zien, dat het zich op den Bijbel verlaten er soms wel wat weinig „Gereformeerd” van langs gaat. Hoe gebruikt men den Bijbel? Vader Stanger beschrijft dit zelf: „Wanneer echter Gods Geest in ons straalt, dan worden wij vol van den Heiligen Geest: dan kunnen wij de Schrift opslaan, waar wij willen, en mogen ervaren, hoe de Schrift ons dan uitgeleegd wordt door den Heiligen Geest, zooals er ook geschreven staat in 1 Joh. 20: 2, 20, 25 en 27.”²⁹⁾ Het blijkt dan, dat Vader Stanger echter wel eens in conflict komt met den letterlijken tekst, zoodat een der navolgers, Bernhard Jansa, zich geroepen voelt, Vader Stanger aldus te verdedigen: „Er wordt dikwijls tegengeworpen, dat Vader Stanger zich niet nauwkeurig aan den tekst houdt. Als de Heilige Geest hem echter anders leidt en hem opdracht geeft, voor een of meer hoorders een „donkere plaats” op te helderen, moeten wij ons dan niet verblijden?”³⁰⁾ Men voelt, hoe zwak deze verdediging is!

Wat zegt men nu op den Bijbel te gronden? Dit: ziekte is een openbaring van de macht der zonde, welker bezoldiging de dood is.³¹⁾ Dezelfde beschouwing als van den ouden Blumhardt. „Als er geen zonde in de wereld was, zou er geen ziekte zijn, geen dood!” „Het spreekt vanzelf, dat onze ziekte niet altijd onmiddellijk verband houdt met de een of andere bepaalde zonde, maar wel is het zeker, dat we leven in een gevallen, verworden wereld; dat we allen zondaars zijn en leven onder de wet van de zonde en dat is ook de ziekte.”³²⁾ „De zonde, gewerkt door duivel, wereld en eigen hart, zoekt den mensch van zijn bestemming af te brengen en dit heeft allerhande narigheid, waaronder ook de ziekte, ten gevolge. Menige ziekte zou ons bespaard kunnen blijven, als wij niet op de zonde ingingen.”³³⁾ De zuiver materialistisch ingestelde, officiële geneeskunde, heeft dit lang, veel te lang, over het hoofd gezien.³⁴⁾ Het valt niet meer tegen te spreken, „dat iedere ziekte haar psychische zijde heeft, dat haar kiem ligt in de ziel.”³⁵⁾ Speciaal niet-vergeven zonde is verantwoordelijk te achten voor veel ziekte, waarom

Wat zou ik van Bartje, en Geesse, en Arie, en opoe Tjebbe, kunnen zeggen, dat een goed lezer niet veel beter opmerkt als hij al lezende met die menschen en menschjes meeleeft?

Goede schrijvers maken... dat gaat nooit; die groeien wel zonder ons.

Auteurs fatsoeneeren: hopeloos werk!

Blijft over: goede lezers kweken. Dat is niet heelemaal hopeloos, en zelfs voor de schrijvers niet geheel zonder belang, al ziet de uitgever vaak het spoedigst tastbaar resultaat.

Daarom: let erop, wat Anne de Vries ziet, hoe hij hoort, en op welke manier hij schrijft.

Een Drentsch schooiertje, 'n echt kind, en 'n echte rakker. Met levendige fantasie, 'n harde kop en 'n zacht hartje. Ontvankelijk naar alle kanten, ook voor het geloof als kracht in het kinderleven.

Een gezin dat zeker niet Gereformeerd is, al is het dan ook Gereformeerd.

'n Slopende moeder die 'n vloekenden vader op den goeden weg tracht te houden en die zelf in de verleiding niet staande blijft.

'n Ouderling van een Gereformeerde kerk, die wel eens heeft zitten praten om het gezin wat meer naar de kerk te krijgen, en die kinderen naar de Gereformeerde school koopt in ruil voor werk op de boerderij.

'n Stotterende jongen met misdadigersneigingen, met wien het menschelijkerwijs beter was afge-loopen als hij niet losgelaten was.

'n Meisje van de hei, dat naar de groote stad trekt enzovoort.

'n Lieve oude opoe achter het netste raampje van de „Langejammer”, de lange rij onder één dak gebouwde éénkamerkrotten, waar het uitschot woont. 'n Opoe, die op reis is naar den hemel, 'n vrouwtje op een troostellandje in de zee van ellende.

Vergroeiende, verknoeiende levens. Tragiek in den donker, nawijzing in het openbaar. Voortwoekende erkende en geheime zonden, en flinkerende vlammetjes van genade.

Tout comme chez nous...

Protest??

Och ja, niet zoo schooiertje, niet waar? En zonder vloeken, en zonder stelen, en met veel fatsoen.

Tout comme chez nous...

Maar natuurlijk is dat geval van dien Gereformeerden ouderling louter fantasie, want zoo iets kan bij ons niet voorkomen, niet waar?

En eigenlijk dient een Christen kunstenaar alleen te beschrijven hoe voortreffelijk het veelszins, neen, alleszins bij ons nog is, niet waar?

Gelukkig is dat toch eigenlijk alleen het leven van onze naasten naast ons, en niet onder ons, niet waar, en had Anne de Vries z'n „Bartje”

de Moettlinger broeders op de spreekuren heel dikwijls vragen: „Hebt ge vrede met God?”³⁶⁾

In andere gevallen ziet men de ziekteverwekkende macht als een meer persoonlijke, zondige macht. Zoo zegt h.v. Vader Stanger: „Hoeveel ziekten worden door den vijand gekweld en denken dat ze ziek zijn. Ik merk echter bij de meeste zieken, dat het alleen de vijand is, zooals ze zelf later moeten erkennen.”³⁷⁾ Ook Plug zegt, dat „in de Arche telkens weer zoovele ziekten niet anders blijken te zijn, dan wat de Bijbel noemt: het bezeten zijn van een booze geest.”³⁸⁾

De genezing en haar methode houdt natuurlijk nauw verband met deze „ziektekunde”. Allereerst uit zich dit in deze richting, dat men bij voorkeur zijn genezing niet zoekt bij de officiële geneeskunde, althans de „geloovigen” niet. De officiële geneeskunde is goed voor de ongeloovigen. Men erkent wel, dat onze doktoren, dikwijls met offering van hun beste krachten strijden; „maar het kan hun nooit gelukken de ziekte te overwinnen, ze duikt telkens weer op, omdat het hun nooit kan gelukken, de zonde te overwinnen.”³⁹⁾ „Wezenlijk helpen kan alleen Hij, die de zonde droeg op het kruis en overwon!”⁴⁰⁾ Men gaat het zelfs beschouwen als een gebrek aan geloofsvertrouwen, als men een dokter zou waarschuwen. Stanger heeft het voordeel, veel dingen duidelijk te zeggen, ook dit: „Wij hebben in dezen tijd veel Christenen, die gelooven, maar hun geloof zit vol twijfel en ongelof. Ze meenen, dat men eerst naar den dokter moet gaan en als men het middel van den dokter heeft, moet men bidden: „Heer, leg Gij Uw kracht in het middel”. Zijn deze menschen geholpen, dan heeft het middel geholpen en niet de Heer Jezus. Men kan daarover denken zooals men wil, bijbelsch is deze manier zeker niet.”⁴¹⁾ Soms moeten „ingevingen” dit geloofsvertrouwen, als het dreigt over te gaan in wantrouwen, opwekken, zooals bij de vrouw van broeder Geiger, toen zij in heftige verlegenheid zat. „In dien moeilijken strijd echter”, verhaalt broeder Geiger, „liet mijn vrouw zich door den Heer een woord geven: het luidde: „Ik ben met u, spreekt de Heer, om u te verlossen”, Jes. 30: 11.”⁴²⁾

Besmettelijke ziekten worden in de reddingsark niet geduld, evenmin zeer ernstige ziekten, omdat men dan in Duitschland in conflict zou komen met de „strengere ärztlichen Vorschriften”.⁴³⁾

De genezingen in Moettlingen, dit „oord der genade”⁴⁴⁾ berusten dan ook op een geestelijke behandeling en hieraan weer ligt deze beschouwing

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHEISEN

Geloofsgenezingen in Moettlingen?

III.

Hoe beschouwt men in Moettlingen ziekte en genezing?

Na dit alles willen we de vraag onder de oogen zien: hoe denken de Moettlinger broeders zelf over, wat zij noemen, de „geloofs”-genezingen?

We moeten Moettlingen recht doen wedervaren en erkennen, dat de broeders altijd weer den nadruk hierop leggen, dat de „genezingen” maar bijzaak zijn! Velen komen n.l. naar Moettlingen, zooals ze gaan naar badplaatsen als Nauheim of Neuenahr, om genezing te krijgen van hun lichamelijke kwalen; maar voor dezulken luidde het onverbiddelijke antwoord van Vader Stanger altijd weer: „Ga jij²⁰⁾ maar weer heen; 't is zonde van het reispeld, dat je er aan besteed hebt; om te zondigen is je lichaam nog goed genoeg.”²¹⁾ Het gaat daar allereerst om de genezing van den geest, om de vergeving der zonden! Het genezen van zieken kan haar zin en bestaansrecht alleen maar vinden in de gave van de vergeving der zonden.²²⁾ Uit diverse publicaties krijgt men echter toch weer den indruk, dat men de „genezingen” niet als zoo héél toekomstig beschouwt. Immers de maal, waarin de geestesgaven openbaar worden, is een thermometer voor het geestelijke leven der kerk, zegt Wirth²³⁾; „als de geestesgaven afwezig zijn, mist de wereld de kracht van het Christendom”.²⁴⁾ „De kerk is slechts de rij wagens van den trein, de locomotief wordt gevormd door de genadekrachten van het hemelrijk uit den tijd der Apostelen”.²⁵⁾ En Johannes Schlatter zegt van de „genezingen”: „ze vormen niet de hoofdzaak in Moettlingen, al is dit vaak wel zoo in de oogen van het publiek; maar ze worden wel begeerd en ook beleefd”.²⁶⁾ En hierin stemmen de „jonge” Moettlingers weer overeen met den vader van het „oude” Moettlingen, met Johann Christoph Blumhardt, „wien 't in zijn jeugd reeds een donker raadsel was, dat de genadegaven uit den tijd der Apostelen, zoo weinig of niet meer gezien werden.”²⁷⁾

Zien we nu allereerst, hoe men in Moettlingen ziekte beschouwt. Hun „algemeene pathologie” hun ziektekunde dus, zou volgens hun zeggen, ge-

wat meer een aanbe lezers?

Tout co Laten w de een ol dan make naasten „Bartje” verhaal.

Dat is h binnen ze naars ond Anne d het moet, matorisch zijn werk ren” maar ons eigen Tout co Dezelfde zwakhede nade over „Zie ie „Mien stu De duvel Jezus star God zeg lent van t

HET

He

IV. R o J a h w e.

In de l het Oude minst heff ment, vol Hij verz schap en „demonen kaansch van de P. God over waar „af zij op zij

ten grond doening d God ook roept ziel men zegl nemen, al werpt de Wirth. H plaatst, in laatschen, even terlo aan te d door nie vraag ver moest sta hooren w b.v. niet het ééne voorhoud dan ook r de dooder hebben h in den tr alleen ma Ge gevoe men den wil, Vade

Men be vs 14—16 zich roep zij over den Naam zal den z richten, e zal hem misdaden. wordt; ee mag veel. linge bro in dien t officiële maar wat den ze e letterlijk delt wel het „mog maar ove gevallen. baar in w den, die niet hoeft t

se, en Arie, en
een goed lezer
lezende met die

gaat nooit; die

werk!

an. Dat is niet
de schrijvers
e uitgever vaak

Vries ziet, hoe
schrijft.

ht kind, en 'n
asie, 'n harde
elijk naar alle
kracht in het

meerd is, al is

enden vader op
n die zelf in de

erde kerk, die
het gezin wat
a die kinderen
pt in ruil voor

ligersneigingen.
eter was afge-

de groote stad

netste raampje
rij onder één
ar het uitschot
aar den hemel,
in de zee van

Tragiek in den
r. Voortwoeke-
en flinkerende

waar? En zon-
het veel fatsoen.

dien Gerefor-
want zoo iets
aar?

kunstenaar al-
dijk het veels-
, niet waar?
leen het leven
niet ónder ons,
z'n „Bartje“

kuren heel dik-
God? 38)

ziekteverwek-
onlijke, zondige
: „Hoeveel zie-
eld en denken
bij de meeste
zooals ze zelf
g zegt, dat „in
ten niet anders
noemt: het be-

oudt natuurlijk
de“. Allereerst
n bij voorkeur
ficiële genees-
t. De officiële
loovigen. Men
kwijls met op-
trijden; „maar
ste te overwin-
mdat het hun
overwinnen.“ 29)

die de zonde
Men gaat het
an geloofsver-
waarschuwen.
ngen duidelijk
dezen tijd veel
geloof zit vol
nen eerst naar
het middel van
en: „Heer, leg
deze menschen
nolpen en niet
denken zooals
zeker niet.“ 42)

ofsvertrouwen,
ntrouwen, op-
roeder Geiger,
In dien moe-
Geiger, „liet
woord geven:
de Heer, om

de reddingsark
zieken, omdat
et zou komen
riften.“ 43)

oord der ge-
geestelijke be-
beschouwing

wal meer Gereformeerd moeten fatsoeneeren om
een aanbeveling van ganscher harte te verdienen,
lezers?

Tout comme chez nous...

Laten we ons niet van dit boek afmaken, onder
de een of andere schoonschijnende reden, want
dan maken we ons af van onszelf en van onze
naasten.

„Bartje“ is méér dan 'n literair goedgeschreven
verhaal.

Dat is het gelukkig óók. Voor de zooveelste maal
binnen zeer korten tijd is bewezen, dat er kunste-
naars onder ons leven.

Anne de Vries roeit tegen den stroom in, als
het moet, en daarin schuilt mijns inziens refor-
matorische kracht, waarlijk niet alleen literair, die
zijn werk onder Gods zegen van „schoone lette-
ren“ maakt tot gewetensroep om reformeering van
ons eigen leven, naar de Schrift.

Tout comme chez nous...

Dezelfde zonden, erkend of geloofend. Dezelfde
zwakheden, toegegeven of gekoesterd. Dezelfde ge-
nade over ons, ellendigen.

„Zie ie Jezus niet?“... vraagt opoe Tjebbe.
„Mien stumperd, Hij is er wel, kiek maar goed.
De duivel heeft niks meer te zeggen, mien olle...
Jezus staat altied veur joe klaar.“

God zegene het hart van wie leest door het ta-
lent van den schrijver.

JOH. LUIJKENAAR FRANCKEN.

Het Anti-Semietisme van Rosenberg

door Dr W. H. Gispen.

II.

IV. Rosenbergs beschouwing van Jahwe.

In de beoordeeling van het Jodendom en van
het Oude Testament betreft Rosenberg niet het
minst heftig Jahwe, den God van het Oude Testa-
ment, volgens hem den God der Joden.

Hij verzet zich tegen Jahwe in naam der weten-
schap en stelt het geloof in Hem gelijk met het
„demonengeloof en evolutiehypothesen van Afri-
kaansche menschen“ (bl. 121). Pas onder invloed
van de Perzen maakten de Joden hun Jahwe tot
God over heel de wereld (bl. 127). „En zelfs daar,
waar „afvallige“ Joden Jahwe afschaften, zetten
zij op zijn plaats hetzelfde wezen, slechts onder

ten grondslag: „Zoodra de mensch door boete-
doening de zonde aflegt en ze vergeven laat, neemt
God ook de gevolgen der zonde weg.“ 40) Men be-
roept zich hiertoe gaarne op bijbelpaatsen, die
men zegt, weer volkomen letterlijk te durven
nemen, als Matth. 10:8: „Geneest de kranten, ...
werpt de duivelen uit.“ Ik citeer dezen tekst naar
Wirth. Het eigenaardige is, dat waar hij puntjes
plaatst, in den Bijbel nog staat: „reinigt de me-
laatschen, wekt de dooden op“. Ik vraag hier maar
even terloops: als men zegt dit alles weer letterlijk
aan te durven, waarom dan deze twee dingen
door nietszeggende puntjes vervangen? En ik
vraag verder: waarom komt, wat op die puntjes
moest staan, in Moettlingen niet voor? Waarom
hooren we wel van z.g.n. genezingen, en waarom
b.v. niet van opwekkingen van dooden? Als men
het ééne deel van Matth. 10:8 den menschen
voorhoudt om „letterlijk“ aan te durven, waarom
dan ook niet dat andere deel? Is God niet machtig,
de dooden op te wekken? Christus en de Apostelen
hebben het toch óók gedaan? Waarom, ik spreek
in den trant van Moettlingen) zou die genadegave
alleen maar beperkt zijn tot het oer-Christendom?
Ge gevoelt, hier loopt Moettlingen spaak omdat
men den Bijbel laat zeggen, wat hij niet zeggen
wil, Vader Stangers illuminatie ten spijt!

Men beroept zich verder gaarne op Jacobus 5
vs 14-16: „Is iemand krank onder u? dat hij tot
zich roepe de Ouderlingen der gemeente, en dat
zij over hem bidden, hem zalvende met olie in
den Naam des Heeren: en het gebed des geloofs
zal den zieke behouden, en de Heere zal hem op-
richten, en zoo hij zonden gedaan zal hebben, het
zal hem vergeven worden. Belijdt elkander
misdaaden, en bidt voor elkander, opdat gij gezond
wordt; een krachtig gebed des rechtvaardigen ver-
mag veel.“ Ook hier echter moeten we de Moett-
linger broeders even nagaan: er wordt gesproken
in dien tekst van: „Ouderlingen der gemeente“;
officiële ambtsdragers van een officieel lichaam;
maar wat zijn de Moettlinger broeders: beantwoor-
den ze daaraan? Zij, die de Schrift weer zoo
letterlijk aandurven! En dan verder: die tekst han-
delt wel speciaal over zieken; maar dan niet over
het „mogelijke geval, dat één individu ziek wordt,
maar over de toen reëel bestaande vele ziekte-
gevallen. Die vele en ernstige ziekten stonden blijk-
baar in verband met allerlei misstanden en zon-
den, die in de gemeenten leefden; misstanden,
die niet meer uit het verborgen opgegraven be-
hoefden te worden, doch die maar al te zeer open-

andere namen. Het heette nu „menschheid“, vrij-
heid“, „liberalisme“, „klasse“ (bl. 127). Het Sy-
risch-Afrikaansche toovergeloof van een boven
alles troonenden, ongenaakbaren, vreeselijken God,
den Jahwe van het z.g.n. Oude Testament, die ons
allen uit het niets schept en tooverachtige won-
derdaden verricht, en de wereld vormt tot Zijn
verheerlijking, was, trots vuur en zwaard, aan den
Europeaan niet op te dringen (bl. 216).

Op bl. 217 noemt hij Jahwe een God-tyran, een
tot God verheven demon. Een demon noemt hij
Jahwe ook op bl. 250. Met behulp van den Bijbel
en de Kerk werd de woestijndemon de „God“
van Europa (bl. 204).

Het is begrijpelijk, dat deze God zich dit volk
(der Joden) heeft uitgezocht. Het was voor de
Joden maar goed, dat ze onbekwaam waren, Hem
voor te stellen. Het anders gewekte afgrijzen bij
alle Europeanen had dan zeker de overname van
Jahwe en Zijn veredeling door dichters en schil-
ders van te voren verhinderd (bl. 462).

V. Rosenbergs beschouwing van Jezus.

En Jezus dan?

Over Jezus laat Rosenberg zich betrekkelijk
gunstig uit.

Hij is een groote persoonlijkheid, in Vóór-Azi-
atischen, Joodschen en Afrikaanschen zin over-
woerd, dadelijk na Zijn verscheiden (bl. 74, 76).

Jezus is trots alle Christelijke kerken een hoek-
of keerpunt onzer geschiedenis (bl. 391). De ge-
stalte van Jezus toont een vereeniging tusschen de
persoonlijkheid en God, zooals zij in de historie
zelden tot deze betooverende grootheid uitgegroeid
is (bl. 396).

Jezus als zelfbewuste heer in den besten en
hoogsten zin van het woord, wiens leven voor
Germaansche menschen betekenis heeft, niet Zijn
pijnlijk sterven, de geweldige prediker, de toor-
nende in den tempel, de man, die meesleepte, en
niet het offerlam der Joodsche profetie, niet de
gekruisigde, is heden het vormende ideaal, dat
ons uit de Evangelien tegenstraalt (bl. 604).

„Jezus offerde zich als heer, niet als knecht“
(bl. 622).

De groote persoonlijkheid van Jezus Christus
is misbruikt, om een met „Knechtseligheid“ door-
trokkene religie in Europa in te voeren. Jezus'
Joodsche afkomst wordt door Rosenberg betwij-
feld (bl. 76).

Minder gunstig komen Jezus' discipelen er af,
die Hem in den hof van Gethsémané verlieten. Dat
was niet Germaansch. Vooral Petrus' verloochening
wordt tegenover Germaansche ridderlijkheid
gesteld (bl. 187, 188).

baar waren. En nu vermaant Jacobus de kerk-
leden, dat zij tot inkeer zullen komen, het elkaar
bekennen zullen, wat de oorzaak is van al hun
lichaamsellende, en zoo samen om vergeving vra-
gen en genezing zoeken zullen.“ 45)

Stanger tracht dus weer hetzelfde te doen, wat de
Apostelen deden in de eerste Christengemeente 47)
en het zou weer zijn: „lammen kunnen gaan, blinden
worden ziende, pijnen houden op, duivelen
worden uitgeworpen“ 48), de „krachten van het
Koninkrijk“ worden openbaar; hier zijn weer de
eerste gaven en krachten uit den Apostolischen
tijd! Neen, er is geen sprake van een nieuwe leer,
maar alleen van de kracht van het Evangelie
ook nu. 49) Vader Stanger zou deze gave der ge-
zondmaking van den Heere afgebeden hebben
(weer een bewijs, dat men aan die „genezingen“
toch nog al waarde hecht!) en in een gezicht zou
de Heere hem tot zijn taak in de reddingsark ge-
roepen hebben. Tijdens een ziekte, jicht en hart-
lijden, waaraan Vader Stanger is blijven lijden,
had hij God gebeden: „Maar wanneer het U be-
haagt, mij gezond te maken, dan behaagt het mij
ook. Dan smeek ik U, laat mij voor veel zielen tot
een zegen zijn!“ Stanger verhaalt dan verder:
„Toen ik zoo met den Heere had gesproken, moest
ik 1 Kor. 12 opslaan en een paar maal het hoofd-
stuk lezen, waarin gesproken wordt over de gaven
des Geestes. Telkens, als ik van de gave der ge-
zondmaking las in vers 9, moest ik zeggen: „Ja,
lieve Heiland, dat zou het beste zijn, als de men-
schen naar lichaam en ziel gezond werden.“ „Ik
kan mijzelf die gave niet geven. Maar als Gij, Heer,
mij die „...“ wilt schenken, dan zal ik mij zeer
ver „jagen.“ „Ik verwachtte niet, dat de Heer mij
die gave zou geven, omdat ik zelf nog ziek was.
Den 30sten Januari 1907 werd ik 'smorgens om
2 uur wakker. Toen verscheen de Heer mij in een
gezicht: ik zag een groote schare van zieken om
mij heen, een paar droegen den arm in een doek,
een paar liepen met een stok of op krukken. Een
van hen herkende ik duidelijk. De Heer gaf mij het
bevel, de kranten de handen op te leggen, ze met
olie te zalven, opdat ze gezond zouden worden.
Deze verschijning duurde tot zes uur in den mor-
gen; in de twee volgende nachten verscheen de
Heer mij weder in datzelfde gezicht van half vier
tot zes uur; in al deze drie nachten bleef ik den
heelen tijd wakker. Het waren heilige, voor mij
onvergetelijke feesten.“ 50)

„Aldus „geroepen“ zijnde, zooals hij het zelf
gevoelde, heeft Vader Stanger, die tevoren een

VI. Rosenbergs beschouwing van Paulus.

Vooral tegen Paulus kant zich Rosenberg op een
heftige wijze. Hij is fanatiek onverdraagzaam (bl.
49); hij gaf aan den onderdrukten nationaal-Jood-
schen opstand de internationale uitwerking, baande
den weg nog verder voor de rassenhaat der oude
wereld, stond een Joodsche zaak voor. Voor dit
laatste beroept Rosenberg zich op Rom. 11:25;
9:4; 11:24 (bl. 75).

Het Paulinisme heeft de genadeleer als hoog-
ste mysterie van het Christendom uitgebouwd. De
kerken zijn niet Christelijk, maar Pauli-
nisch (bl. 235).

Paulus wilde opstanden en revoluties, toen hij
zijn hypnotiseerende preeken hield, die hoofd-
zakelijk door hartstochtelijke vrouwen bezocht
werden (bl. 480). Uit Romeinen 3 en Galaten 1
worden citaten aangehaald ten bewijze, dat Paulus
een „Al-Jood“ was (bl. 605). Paulus heeft heel
bewust al het staatkundig en geestelijk melaatsche
in de landen van zijn wereld verzameld, om een
opstand van het minderwaardige te ontklaren
(bl. 606). Bewijs 1 Kor. 1: de lofzang op de dwazen
en het verachte en het onedele van deze wereld.

Paulus had een valschen deemoed, die gepaard
ging met het loeren op wereldheerschappij. De
groote gestalte van Christus is Paulinisch ver-
valscht.

VII. Rosenbergs standpunt ten op- zichte van het Christendom.

Dat ligt eensdeels in het bovenstaande opge-
sloten. Het Christendom aanvaardt het Oude Testa-
ment, verwerpt het Anti-Semietisme, eert Jahwe,
noemt Paulus den grooten Apostel der heidenen.
Het Christendom aanvaardt den Christus als het
Lam, dat geslacht is.

Rosenberg verwijt het Christendom, dat het een
Marcus Aurelius in zijn waardevolle eigenschap-
pen heeft verzwakt (bl. 57), dat het ten tijde van
Constantijn den Grooten den geest van haat van
het Oude Testament heeft getoond (bl. 73), dat het
de figuur van Jezus heeft overwoerd met het
Vóór-Aziatisch, Joodsche en Afrikaansche (bl. 74).

Maagdelijke geboorte, opstanding van Christus,
hemel- en hellevaart noemt Rosenberg Christelijke
legenden (bl. 132).

De dood is niet de bezoldiging der zonde, maar
een natuurlijk gebeuren (bl. 224, 225). Voor een
volk met ongeboren rassenkarakter zou de leer
der erfzonde een onbegrijpelijkheid geweest zijn.
Het voortdurende zondebesef is een begeleidend
verschijnsel van physische verbastering (bl. 70,
71). De Christenvervolgingen van Rome waren niet
zoo erg (bl. 71). Augustinus was verbasterd, Ecker-

liedelijk leven als dronkaard geleefd had, en nog
een paar maal gepoogd had zelfmoord te plegen,
toen zijn taak aanvaard, eerst klein, maar al spoed-
ig groeide het getal dergenen „die om geestelijke
of lichamelijke hulp kwamen, en werd de red-
dingsark op 14 November 1909 in gebruik geno-
men. In die reddingsark, waar alles stipt op tijd
gaat, is 'smorgens „om 8 uur ontbijt, om half 9
Andacht van ongeveer drie kwartier, vervolgens
spreekuur tot etenstijd, 12 uur, daarna rusttijd tot
2 uur, waarbij volkomen stilte heerschen moet
in en om het gebouw. Om 3 uur koffie en om 4
uur weer een Andacht, gevolgd door spreekuur
voor degenen, die 'smorgens niet aan de beurt
konden komen. Om half zeven avondmaaltijd,
waarna de dag besloten wordt met gemeenschap-
pelijk gezang tot 8 uur. Om 9 uur „szomers wat
later“ wordt verondersteld, dat iedereen zich ter
ruste heeft begeven.“ 51)

L.

P. JASPERSE.

20) Vader Stanger tutoyeerde altijd, onverschillig of hij
een graaf of een boer voor zich had.

21) Joh. Schlatter: Moettlingen u. s. Bed. f. d. Kirche,
pg. 25.

22) J. J. Buskes: De beide Blumhardts, pg. 7.

23) K. Wirth: Im Anbruch einer neuen Zeit, pg. 22.

24) id., pg. 22.

25) id., pg. 22.

26) Joh. Schlatter: Moettlingen u. s. Bed. f. d. Kirche,
pg. 26.

27) F. Zündel: Johann Christoph Blumhardt, pg. 16.

28) Ds W. A. Plug: Moettlingen, pg. 23.

29) Vader Stanger en zijn reddingsark, pg. 79. Bedoeld
is vermoedelijk 1 Joh. 2:2, enz.

30) B. Jansa: Das heutige Möttlingen, pg. 30.

31) J. J. Buskes: De beide Blumhardts, pg. 7.

32) Wilma: Jezus leeft, pag. 13/14.

33) K. Wirth: Im Anbruch einer neuen Zeit, pg. 20.

34) id., pg. 21.

35) id., pg. 21.

36) Ds W. A. Plug: Moettlingen, pg. 15.

37) Vader Stanger en zijn reddingsark, pg. 75.

38) Ds W. A. Plug: Moettlingen, pg. 25/26.

39) Wilma: Jezus leeft, pg. 15/16.

40) id., pg. 16.

41) Vader Stanger en zijn reddingsark, pg. 72.

42) E. Geiger: Geloofsgenezingen, pg. 9.

43) B. Jansa: Das heutige Möttlingen, pg. 42.

44) Wilma: Jezus leeft, pg. 37.

45) K. Wirth: Im Anbruch einer neuen Zeit, pg. 12.

46) Dr E. D. Kraan: „De Reformatie“, jaarg. 15, No. 44.

47) K. Wirth: Im Anbruch einer neuen Zeit, pg. 12.

48) B. Jansa: Das heutige Möttlingen, pg. 38.

49) Ds W. A. Plug: Moettlingen, pg. 29.

50) Vader Stanger en zijn reddingsark, pg. 31.

51) Ds W. A. Plug: Moettlingen, pg. 10.